

Мәктәп һәрберебез тормышында зур урын алып тора һәм анын диварларында күп вакытыбызны үткәрәбез. Мәктәптә белем алабыз, зур гайлә булып дус-тату яшәргә, Ватанны яратырга ойрәнәбез, ачышлар ясыйбыз, ниндидер нечкәлекләр-гә тошенәбез. Тормышка ойрәтә ул. Сүзем Дубенка районы Ломат авылы, халкы, тарихы, мәктәбе турында. Дубенка районы Ломат авылы мәктәбе илебезгә күп кенә лаеклы гражданның әзерләде. Үзенен тарихында докторларны, инженерларны, укытучыларны, эшчеләрне олы юлга чыгарды; Ломат авылын күп илләргә ишеттерделәр, авылыбыз горурлыгы булдылар. Беләбез, һәрбер мәктәпнән үз тарихы, геройлары бар; горурланырлык кешеләре, эшләре бар. Барысын да киләчәк буынга саклар очен, белем йортларында авыл тарихын, кешеләрен чагылдырган музейлар, хезмәт һәм батырлык даны бүлмәләре, авылның матди һәм милли мәдәниятен саклай торган экспонатлар сакланган урыннар эшли. Минем дә туган авылым мәктәбемдә музей ачу турындагы күптәнге хыялым күнелгә тынгы бирмәде. Ә тормышка 1987 елда, М.Е.Евсеев исемендәге педагогия институты тәмамлап, Ломат топ белем бирүче мәктәбемә эшкә килгәч ашты. Башта татар һәм рус телләрен укыттым. Әйтәп китәргә кирәк, укучыларыбыз татар телебез һәм әдәбиятыбыз предметлары буенча олимпиадаларда катнашып, регионда призьлы урыннар яуладылар. Укучыларым белән туган якның халкы, мәдәнияты, тарихы буенча эзләнү-тикшерү эшләре системалы рәвештә алып бардым. Шуна да мин генә түгел, укучыларым да мәктәбебездә музей ачарга теләделәр. һәм бу табигый теләк булды. Шулай безнен туплаган экспонатларыбыз татар теле һәм әдәбияты кабинетында урнашып шактый урын алып тора барды. Бу эшне хуплап, Ломат мәктәбебез директоры В.П.Бояркин музей ачар очен аерым кабинет бирде; без ана чиксез рәхмәтле!

Музейдагы материаллар тулыландырылып торылды. Көннән-көн укучыларның гына түгел, авылыбыз халкының да кызыксынуы артты бу музейга: килеп карый торган иделәр. Ә олыларыбыз музейга янадан-яна милли мәдәният үрнәкләре, шәхси һәм тарихи әйберләрен тапшырдылар, истәлекләре белән уртаклаштылар. Музейда ачык дәресләр, семинарлар үтә торган иде, башка регионнардан килгән кунакларыбыз күрәп китә торды; тәҗрибәбез белән уртаклаштык. Музеебыз белән горурланып экскурсияләр үткәрдек. Шулай, 2004нче елны, Казан мәгариф министрлыгы белән Мордовия мәгариф министрлыгының хезмәттәшлек олкәсендәге килешү нигезендә, кунаклар килгән иде. Музеебызда да булдылар. Алар безгә матур әдәбият, безгә бик тә кирәк татар теле һәм әдәбияты дәреслекләре бүләк итәп киттеләр.

Күнелле хәбәрләр белән күнелсезләре янәшә йори, диләр бездә. Шулай булды да. 2012нче елны безнен районда, беренчеләр рәтендә, мәктәбезебез ябылды. Музеебыз да эшләвдән туктады. Әмма мин яраткан эшемне туктатмадым; өземнен якташларым, хезмәт һәм сугыш батырларын барлап, алар турында материаллар тупладым; якташларым белән горуранлып, Мордовия правительствосы газетасы “Юлдаш”та торле статьялар чыгарып килдем.

...Хыялым тынгы бирмәде. Агымдагы елнын май аенда районыбызны житәкләгән В.Н.Нефедовка, музей эшен дәвам итәргә рохсәт сорап, морәжәгать иткән идем. Бу эш күп матди чыгымнар сорамай: музейга бүлмә элекке мәктәбезебез бинасында бар, житмәсә бүген анда Ломат авылыбыз администрациясе белән китапханә, клубыбыз урнашкан. Экспонатларым сакланды. Шулай музей янадан жанланды. Халык белән эш дәвам итте. Кунаклар да карап киткәли башлады. Күптән түгел, 2021нче елнын 8 октябрәндә Мордовия Республикасы мәдәният, милли сәясәт һәм архив эшләр министрлығыннан китапханәләр, музейлар эше бүлгәе житәкчесе С.А.Шарапова музеебызда булды. Музеебыз ана ошаганлығы Мордовия Республикасы мәдәният, милли сәясәт һәм архив эшләр министрлығы белән мина жибәрелгән актив тормыш позициясе, Ломат авылы тарихын саклауда зур эшләр алып барган очен Рәхмәтендә (Благодарность) күренде. Шул ук вакытта, Мордовия Республикасы мәдәният, милли сәясәт һәм архив эшләр министрлығы Дубенка районыбыз житәкчесе исеменә Ломат авылы халкы, тарихы, милли мәдәнияты музей бүлмәсен авылыбыз Мәдәният йорты структурасына керту турында Ходатайствосын да жибәргән.

Моны ишеткән якташларыбыз өзләренен милли-мәдәни, тарихи олкәгә кәргән материалларын музейга өзләре китереп бирә башладылар: мин аларга бик шат һәм чиксез рәхмәтле. Болай булгач, Дубенка районындагы бердән-бер татар авылыбызнын чын байлығы – Ломат халкы һәм анын тарихы, мәдәнияты киләчәк буынга житәчәк; Ломат авылы тарихын саклыйбыз.

Мин теләгемне түләвсез тормышка ашырам; күнелем кушуы буенча эшлим. Чиксез рәхмәтемне мина ярдәм итүчеләргә, фикердәшләремә белдерәм! Сөзсез булдыра да алмас идем.

Әйтеп китәргә кирәк, Ломат авылы халкы, милли мәдәнияты, тарихы музее белән Ломатнын яше-карты кызыксына, биредә булган музей материалларын килеп карыйлар, дәлилләр - фотоларда.

Мәзидә МУРАКАЕВА